

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «КИЇВСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ О.О.БОГОМОЛЬЦЯ
НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА МЕДИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ

XIX МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

*імені засновника Київського медичного університету
Поканевича Валерія Володимировича*

**НОВІТНІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

*Матеріали XIX міжнародної наукової конференції
Київ, 20 березня 2019 року*

КИЇВ 2019

ПОКАНЕВИЧ ВАЛЕРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ (1950-2012)

Перший президент Київського медичного університету Української асоціації народної медицини, генеральний директор Української асоціації народної медицини, кандидат медичних наук, доцент, заслужений лікар України

В.В. Поканевич стояв у витоків розбудови системи кадрового потенціалу у сфері народної і нетрадиційної медицини України. За ініціативи та участі В.В. Поканевича у 1998р. була започаткована лікарська спеціальність «лікар з народної та нетрадиційної медицини», яка була внесена до переліку лікарських посад у закладах охорони здоров'я.

У 1999р. В.В. Поканевич створив Київський медичний університет УАНМ, робота якого базувалась на необхідності впровадження найбільш ефективних, науково обґрунтованих методів і засобів народної та нетрадиційної медицини до комплексної терапії захворювань у системі медичних закладів України.

Невичерпний потік енергії, творча наснага, ерудиція, талант, цілеспрямованість та науковий спадок Валерія Володимировича надовго слугуватимуть медичній спільноті та народу України.

Редакційна колегія:

Поканевич О.В., Президент Київського медичного університету

Івнев Б.Б., ректор Київського медичного університету, доктор медичних наук, професор

Туманов В.А., почесний ректор Київського медичного університету, доктор медичних наук, професор, академік АНВШ України

Крик Т.В., завідувач кафедри іноземних мов та соціально-гуманітарних дисциплін Київського медичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент

Уваркіна О.В., професор кафедри педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, доктор філософських наук, професор

Васильєва І.В., завідувач кафедри філософії НМУ ім.О.О. Богомольця, доктор філософських наук, професор

Пилипенко С.П., кандидат філософських наук, старший викладач кафедри іноземних мов та соціально-гуманітарних дисциплін.

Рецензенти: *Корсак К.В.*, професор кафедри іноземних мов та соціально-гуманітарних дисциплін Київського медичного університету, доктор філософських наук, професор.

Онкович Г.В., професор кафедри іноземних мов та соціально-гуманітарних дисциплін Київського медичного університету, доктор педагогічних наук, професор.

ЗМІСТ

	Стор.
Поканевич О.В. Вітання учасникам XIX міжнародної наукової конференції "Новітні чинники впливу на розвиток особистості майбутніх фахівців системи охорони здоров'я"	7
Івнев Б.Б. Вітання-звернення до учасників XIX міжнародної наукової конференції "Новітні чинники впливу на розвиток особистості майбутніх фахівців системи охорони здоров'я"	8
Туманов В.А. Вітання-звернення до учасників XIX міжнародної наукової конференції "Новітні чинники впливу на розвиток особистості майбутніх фахівців системи охорони здоров'я"	9
Крик Т.В. Вітання-звернення до учасників XIX міжнародної наукової конференції "Новітні чинники впливу на розвиток особистості майбутніх фахівців системи охорони здоров'я"	10
Bielaieva O.M., Lysanets Yu.V., Pisotska O.O. Flipped classroom approach in medical education: the key benefits and challenges	11
Lichman Lada Yu., Tkachenko Olena V., Novikova Olha V., Kononets' Oksana M., Linguistic and psychological content as a resource for building health saving competence	12
Lysanets Yu.V., Znamenska I.V., Havrylieva K.H. Development of students' motivation in the flipped classroom instructional setting	14
Slipchenko L.B. Practical suggestions for teaching english for specific purposes to students majoring in medicine	16
Taranyuk G.P., Poliakov O. A., Vygovska O.V., Slobodianik G.I., Pomazan S.O., Atamas' N.O., Bardik V.Y. Practice-oriented medical education in terms of interdisciplinarity and system approach	18
Адамия Зоя. Профессионально-ориентированное обучение иностранному языку фармацевтов (на примере диалогов)	19
Апоненко І.М. Використання компетентнісного підходу при викладанні латинської мови студентам-іноземцям медичних ВНЗ на початковому етапі	22
Баєва О.В., Церковняк Л.С., Мариненко М.І., Жирякова І.О., Лебедева Н.Ю., Вишнякова Г.В. Впровадження інноваційних педагогічних технологій при підготовці студентів з мікробіології, вірусології та імунології	23
Баєва О.В., Жирякова І.О., Лебедева Н.Ю., Вишнякова Г.В. Концептуальні засади організації підготовки іноземних студентів з мікробіології, вірусології та імунології	25
Безотосний М.Т. З Україною в серці! Виховання молоді патріотизму і гуманізму (на прикладах життя і творчості Олександра Довженка)	26
Безотосний М.Т. Виховання патріотизму та гідності на ідеалах української національної ідеї в сучасних умовах	28
Безотосний М.Т. Микола Гоголь як мазепинець, захисник української самобутності, державності.	32
Белікова О.В., Бессонова Н.М., Греул О.О., Дитюк С.О.. Діагностика професійних компетентностей викладача мовної підготовки іноземних громадян	34
Білецька Л.В. Фактори соціального впливу на формування здорового способу життя студентської молоді	36
Бойчук О.С., Корсак К.В., Пилипенко С.П., Дударенко Л.В. Прогноз майбутнього для духовності і поведінки людини	38
Бойчук О.С., Корсак К.В., Пилипенко С.П., Неловкіна Берналь О.А., Оснач О.М. Формування загального погляду на здоров'я глобальної популяції Homo Sapiens Sapiens	41
Борщ В.І. Професіоналізація управлінських кадрів в сфері охорони здоров'я: компетентнісний підхід	43
Варданян А.О., Гаврильєва К.Г., Мелашенко М.П. ПРОЦЕС Професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх лікарів в університетах України	45
Васильєва І.В., Романюк О.В. Питання гуманітарної та професійної освіти у сучасній вищій школі	47
Вячеславова О.А. Теоретична складова у структурі формування комунікативної компетентності майбутніх лікарів	49

Гололобова К.О. Особливості та перспективи розвитку сучасної вищої медичної освіти	51	Назар П.С., Шевченко О.О., Левон М.М., Зіневич Я.В. Вплив техногенного світу на процес формування здорового способу життя	109
Гончарова Є.Є. Використання активних методів у процесі навчання студентів медичних ЗВО України	52	Назар П.С., Шевченко О.О., Левон М.М., Зіневич Я.В. Образ людини в сучасній медицині	111
Грузева Т.С., Іншакова Г.В. Особливості організації самостійної роботи студентів-медиків при формуванні їх професійної компетентності з біостатистики	54	Назар П.С., Шевченко О.О., Левон М.М., Зіневич Я.В. Науковий дискурс як основа оцінки істинності знань у медико-біологічних дисциплінах	113
Дралова О.А., Усачова О.В., Конакова О.В., Сіліна Є.А., Пахольчук Т.М. Можливості використання он-лайнкурсів для оптимізації самостійної роботи студентів медичних ВУЗів	56	Нефедченко О.І. Застосування методів евристичної освіти у професійній підготовці майбутніх лікарів	115
Дударенко Л.В. Екологічна естетика: виховання крізь призму естетичного досвіду	59	Новікова О.В., Стецюк Р.А., Кононець О.М. Післядипломне навчання з неврології сімейних лікарів в умовах реформи	117
Капліна Н.А. Умови формування позитивної мотивації у студентів немовного вищого навчального закладу під час викладання іноземної мови	61	Онкович Г., Боголюбова М., Ляліна О. Медична блгодидактика у розвитку особистості майбутнього фахівця сфери охорони здоров'я	118
Керечанин І.В., Ковальчук Н.В., Гош В. Є. Вивчення дисциплін «анатомія людини» та «медична біологія» студентами англомовної форми навчання з використанням інтерактивного методу «case-study»	63	Оржешковський В.В. Проблема взаємовідношень лікаря і пацієнта та довіри в сучасній вітчизняній медицині та медичній освіті	120
Кірик Т.В. Порівняння перспективності трансгуманізму та ноогуманізму для медичної освіти ХХІ ст.	64	Оснач О.М. Феномен мережевих спільнот у вищій освіті	122
Колінько Я.І. Медичне застосування сосни звичайної (<i>Pinus silvestris</i>)	68	Пахольчук Т.М., Усачова О.В. Деякі особливості з питань компетентнісної підготовки студентів з дитячих інфекційних хвороб на 6 курсі	126
Кононець О.М. Післядипломне навчання з неврології сімейних лікарів в умовах реформи	70	Пилипенко С.П. Використання інноваційних технологій та Інтернет-ресурсів у викладанні соціально-гуманітарних дисциплін	128
Корсак К.В., Корсак Ю.К., Похресник А.К., Кірик В.О., Пилипенко С.П., Боголюбова М.М., Муляр І.І. Загальний погляд на сучасні знання про еволюцію людства	71	Поляков О.А., Томаревська О.С. Модель цілісного розвитку особистості майбутнього лікаря задля забезпечення медико-соціального захисту населення і якості життя людей похилого віку	131
Корсак К.В., Стадник В.Я., Ляшенко Л.М., Лозова О.В., Тимченко І.М., Веселовська О.С. Новітні прояви негативного впливу людства на довкілля (глобальні епідемії та ін.)	74	Поляков О.А., Томаревська О.С. Модель цілісного розвитку особистості лікаря в контексті геронтологічних ідей	133
Корсак К.В., Антонюк Л.А., Бойчук О.С., Корсак О.І., Боголюбова М.М., Веселовський С.С. Освіта України й світу на біфуркаційному роздоріжжі	77	Поляков О.А., Томаревська О.С. Роль геронтологічних знань в процесі особистісного становлення майбутнього лікаря	135
Косенко Ю.Г. Формування сучасної культуромовної особистості студента-медика у контексті інформаційного суспільства	79	Похресник А.К., Корсак К.В., Корсак Ю.К., Бурбеза М.А., Веселовська О.С. Передбачення магістрального шляху виробничого прогресу людства у найближчі десятиліття	137
Костюк О.І. Нові виклики розвитку медичної сфери та їх вплив на формування нових компетенцій	81	Процик А.І., Г.І.Герцен, О.С.Мовчан, Г.Г.Білоножкін, Р.М.Остапчук, Штонда Д.В. Інноваційний погляд на післядипломну тематичну підготовку ортопедів-травматологів	140
Котко Д.М., Гончарук Н.Л., Путро Л.М. Формування цінностей здорового способу життя студентів у процесі фізичного виховання	83	П'янківська Л. В.. Психологічні підходи щодо формування комунікативних компетентностей лікаря	141
Котко Д.М., Гончарук Н.Л., Томчук І.С. Фактори здорового способу життя в житті студентів і самооцінка ними стану власного здоров'я	86	Редько-Шпак Л.В. Латинська мова в контексті історії та сучасності медичної освіти	143
Краснов В.В. Формування соціальної відповідальності як основи забезпечення стабільності суспільства	89	Рибалко Г.М., Білозьоров В.О., Рубенок Д.В. Специфіка роботи з іноземними студентами, оволодіння студентами знань з основ теорії і методики фізичного виховання	145
Кухар О.О., Білан О.А., Давиденко І.В. Дослідження фармацевтичних компетенцій у лікуванні діабету	90	Савельєв В.Г., Ушеніна Н.С., Оніщенко Т.Є., Фурик О.О., Задирака Д.А., Калашник К.В. Про здоров'я, про емоції та темперамент	146
Кухар О.О., Новикова Л.Г., Білан О.А. Розвиток фармацевтичних компетенцій: розробка навчальних програм	91	Саволіук С.І. Підвищення ефективності навчання в інтернатурі за спеціальністю "Хірургія"	148
Кучеренко О.Ф., Черногоорська Н.Г. Методичні аспекти термінологічної роботи з іноземними слухачами при навчанні української мови як іноземної	93	Саволіук С.І., Лисенко В.М. Інформаційні технології в організації післядипломного навчання за спеціальністю "Хірургія"	149
Мазела Ю.С., Піщиков В. А., Шестак Н. В. Сучасні аспекти професійної компетентності молодших спеціалістів з медичною освітою в багатопрофільному закладі охорони здоров'я	94	Саволіук С.І., Лисенко В.М., Крестянов М.Ю. Тенденції розвитку хірургії та післядипломного навчання	151
Михайлюк М.І. Нові шляхи у професійної підготовки майбутніх лікарів в Україні	97	Саволіук С.І., Крестянов М.Ю. Сучасні методики організації самостійної роботи в інтернатурі та на циклах тематичного удосконалення	152
Мовчан О.С., Герцен Г.І., Процик А.І., Білоножкін Г.Г., Штонда Д.В. Інноваційні технології в навчанні лікарів інтернів ортопедів-травматологів	99	Слободяник Г.І., Смірнов О.М., Калайтанов М.В., Нікітюк О.В., Діденко Л.В., Ігнатіщев М.Р., Свитко О.В. Роль Теодора Кохера у галузі розвитку анестезії та наркозу	153
Мозгова Г.П., Уваркіна О.В. Психолого-педагогічні компетентності викладача вищої школи	101	Слободяник Г.І., Смірнов О.М., Гончаренко О.М., Нікітюк О.В., Джан Т.В., Діденко Л.В., Ігнатіщев М.Р. Альберт Кристиан-Теодор Бильрот и Теодор Кохер, их вклад в разработку операций и доступов хирургии щитовидной железы	154
Муляр Г.В., Ховтун О.С. Нормативно-правове регулювання проведення вакцинації в Україні	103	Слободяник Г.І., Смірнов О.М., Гончаренко О.М., Нікітюк О.В., Калайтанов М.В., Джан Т.В., Ігнатіщев М.Р. Травматология и ортопедия конца XIX начала XX столетий. Вклад Теодора Кохера	157
Назар П.С., Шевченко О.О., Левон М.М., Зіневич Я.В. Проблематика здоров'я в контексті сьогодення	104		
Назар П.С., Шевченко О.О., Левон М.М., Зіневич Я.В. Філософські аспекти проблема збереження й покращення здоров'я людини	106		
Назар П.С., Шевченко О.О., Левон М.М., Зіневич Я.В. Місце філософії в системі вищої медичної освіти	108		

Слободяник Г.І., Нікітюк О.В., Діденко Л.В., Ігнатіщев М.Р. Військова медична служба та її структурна реорганізація на сучасному етапі надання медичної допомоги у ЗСУ	160
Слободяник Г.І., Смірнов О.М., Тарасюк Н.В. Роль гормонів жирової тканини жінок у формуванні та патогенезі метаболічних порушень	163
Степурко Т., Ігнащук О., Короленко О., Кузнецова І. Лабораторія клінічних навичок для змін в якості освіти сімейних лікарів в рамках україно – швейцарського проекту «Розвиток медичної освіти в Україні»	164
Ступак Ф. Я., Шевченко С. Л., Місержи С. Д., Кобрицький В. В. Морально-етичні засади сучасної історії медицини в контексті амбівалентності гуманізму	166
Сушко Б.С., Говоруха О.В. Особливості набуття професійних і психологічних рис майбутніми лікарями в системі вищої медичної школи	168
Танько Н.Г. Реалізація компетентнісного підходу у викладанні іноземної мови професійного спрямування	169
Тациев Р.К. Перспективы применения криохирургии с криоаутовакцинацией в комбинированном и комплексном лечении рака молочной железы	171
Теленгатор А.Я. Деонтология в диагностике и лечении больных с дисциркуляторной энцефалопатией	173
Теленгатор А.Я. Современное лечение больных с декомпенсацией дисциркуляторной энцефалопатии	175
Теленгатор А.Я., Кондратенко В.А. Моделирование мышления человека	177
Ткаченко О.В., Новікова О.В., Стецюк Р.А., Кононець О.М.. Деякі аспекти питань мотивацій в медичній освіті	179
Товстяк М.М., Плушнікова Т.В., Краснова О.І., Ляхова Н.О., Касинець С.С... Технологія структурування змісту медичних дисциплін	180
Третьякова А.С. Методология подготовки врачей в системе непрерывного профессионального развития	181
Туманов В.А., Волошина Н.М., Марченко-Толста К.С., Волошина Д.С. Впровадження в навчальний процес елементів ділової гри при вивченні фармакології	183
Уваркина О.В., Дядик О.О. Психолого-педагогичні методи формування особистості майбутнього лікаря	184
Чуприна К.С. Терапевтичні властивості та етимологія зооморфного компоненту у назвах лікарських рослин	186
Шевчук І.К., Ляліна О.О. Міжнародний досвід роботи з іноземними студентами: поради фахівців	188
Шевцов С.М., Гончарук П.Л., Котко Д.М. Соціально-психологічні аспекти ігрової залежності серед молоді	190
Шматова О.О., Шматова Є.Р. Актуальні проблеми безпеки водопостачання медичних закладів	192
Штомпель В.Ю., Синенко О.А., Штомпель П.С. Алгоритми прийняття діагностичних і лікувальних рішень у пацієнтів з поліморбідністю	194
Юрковська Л. Г. Правовий нігілізм як основна перешкода у формуванні правових та етичних компетентностей провізорів та лікарів	195
Якубова І.І., Кузьміна В. А., Слободянюк А. С. Порівняльний аналіз ставлення студентів-стоматологів до інклюзивної освіти	197

**ВІТАННЯ
ПРЕЗИДЕНТА КИЇВСЬКОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ДО УЧАСНИКІВ ХІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
"НОВІТНІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я"**

Вельмишановні учасники ХІХ Міжнародної науково-практичної конференції!

Дякую, що відгукнулися на наше запрошення та знайшли можливість не лише написати статті для збірки матеріалів конференції, але й час, щоб особисто взяти участь в роботі. Радий бачити вас усіх у цій залі і мати можливість подякувати за бажання повідомити колегам про свої досягнення та висловити пропозиції щодо поліпшення підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я.

Актуальність теми конференції визначається тими неоднозначними умовами реформування галузей медицини та медичної освіти, в яких нашим студентам зараз доводиться навчатися, а згодом - працювати. Трансформація медичної освіти, підлаштування принципів вітчизняної освітньої системи до світових стандартів, підвищення рівня вимог до компетенцій майбутніх фахівців медичної сфери – все це робить нашу з вами роботу, колеги, сьогодні вкрай важливою як ніколи. Не забуваймо, що ми виховуємо майбутніх лікарів – людей, в руках яких життя та долі!

Навіть попереднє ознайомлення з матеріалами збірки конференційних праць свідчить про незаперечну активність та успішність вашої дослідницької та викладацької діяльності. Роботи, присвячені вдосконаленню нормативно-правових актів, що регулюють вищевказані галузі, спрямовані на розширений аналіз глобальних соціальних та економічних явищ, які узагальнюють досягнень українських і зарубіжних дослідників, дійсно є актуальними та викликають неабияке зацікавлення.

Водночас, пам'ятаймо, що ми не лише викладачі певних дисциплін! Ми також вихователі і саме ми зобов'язані захистити нашу молодь від хибного вибору моральних і професійних принципів, вказати вірний шлях. Прошу вас не цуратися проводити зі студентами спільне обговорення загроз і проблем, скеровувати їх на вибір придатних для нашого майбутнього правил, засад і пріоритетів. Нагадуйте їм про те, яку велику роль у збереженні незалежності України відіграли військові і цивільні медики, їхні добровільні помічники-волонтери. Наш Університет уже зробив значний внесок у цю справу та не зупиниться на досягнутому.

Хотів би побажати усім вам, шановні колеги, успіху в цій благородній справі, а від імені всіх колег та студентів унікального для України Київського медичного університету хочу запевнити вас у підтримці та розумінні.

Слава Україні!

у навчанні і праці були помічені і оцінені пацієнтами, колегами, керівниками і загальним суспільством.

Кожен з зазначених факторів, якщо він не буде адекватно забезпечений або не буде відповідати очікуванням може стати демотиватором. Також фактором, який демотивує потребу в подальшому навчанні може виявитись те, що подекуди при сумлінній праці лікаря за наявності у нього професійності і відповідних морально-етичних засад, можуть виникати негативні психологічні стани, наприклад, через перенавантаження, синдром вигорання або неможливість в повній мірі здійснювати свою професійність щодо професійності щодо доплати, нестачу діагностичних засобів, необхідних ліків тощо.

Висновки:

- Оскільки загалом мотивація учбової діяльності є інваріантною і має багату складову, важливим є їх урахування при плануванні і проведенні навчального процесу.
- Кожен з зазначених факторів професійної особистісної мотивації, зокрема професійна пізнавальна цікавість, матеріальний аспект, перспектива особистих досягнень тощо, якщо не є адекватно забезпеченим або не відповідає очікуванням, може трансформуватися в демотиваційний.

Товстяк М.М., к.п.н., викл.каф.*; **Плужнікова Т.В.**, к.м.н., викл.каф.*;
Краснова О.І., викл.каф.* **Ляхова Н.О.**, викл.каф.*; **Касинець С.С.** к.м.н., викл.каф.
соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я з біостатистикою,
Українська медична стоматологічна академія

ТЕХНОЛОГІЯ СТРУКТУРУВАННЯ ЗМІСТУ МЕДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Проблема структурування змісту навчальних дисциплін на сьогодні розв'язується на різних полюсах світосприйняття, вирішуючи при цьому, однак, головну проблему цієї процедури: вибудовуванні ієрархічно організованих підсистем усередині змістової системи, що пов'язані логічними взаємозв'язками внутрішньо і демонструють їх із зовні, сприяючи усвідомленню окресленої ними ієрархічності та логічності змісту навчальних дисциплін.

Наведемо кілька способів структурування змісту дисциплін медичної освіти, що відображають різні способи осмислення і представлення матеріалу в його логічній побудові і на різних рівнях роботи з ним і можуть застосовуватися в рамках нашої технології.

Розмаїття способів структурування навчального матеріалу з різних дисциплін саме й дозволило вивести ці способи за формальні межі технології, покладаючись на технічні та інші можливості суб'єктивної педагогічної діяльності.

Оскільки провідною метою розроблення і застосування представленої технології є поліпшення ефективності вивчення дисциплін, виокремлені критерії її ефективності відповідають узагальненій структурі передбачуваного навчального результату (мотиваційно-цільовий, когнітивно-діяльний та аналітично-проективний). Саме вони лягли в основу діагностичного інструментарію, за допомогою якого було організовано експериментальну перевірку розробленої технології [1, с. 80].

Критерій в дослідженнях – це мірило, підстава, правило, згідно з яким приймається те чи інше рішення. Виокремлюючи кожен з них, так само виходимо з міркувань системності, цілісності досліджуваних явищ, у нашому випадку – навчального результату, який очікується при вивченні дисциплін з менеджменту освіти.

Діяльність починається з належної мотивації і водночас постійно підтримується нею. Мотиваційно-цільовий критерій показує, наскільки суб'єкт здатен проявляти цілеспрямовану активність у ситуаціях, пов'язаних із опануванням навчального змісту. Існує взаємозалежність між тим, як людина вмотивована на діяльність, і наскільки успішно реалізуються нею інші складники цієї діяльності. Тому саме цей критерій вважаємо первинним [2].

Професійна управлінська компетентність менеджера медицини є складним структурним утворенням, тобто складною компетентністю, яка розпадається на більш дрібні, специфічні компоненти, проте когнітивне і діяльнісне наповнення навчального процесу складає неподільну цілісність. Ми розглядаємо його управлінську компетентність як системне утворення, що визначається сукупністю таких компонентів: знання, необхідні для даної спеціальності або посади; уміння і навички, необхідні для успішного виконання функціонально-посадових обов'язків; професійні, ділові і особистісно значущі якості для більш повної реалізації власних сил, здібностей і можливостей у процесі діяльності; загальна культура, необхідна для формування гуманістичного світогляду, духовно-ціннісних орієнтирів, моральних і етичних принципів особистості; мотиваційна сфера професійної діяльності. Проте все останнє лише

розширює і доповнює когнітивно-діяльну сутність професійного розвитку майбутнього фахівця, чим і пояснюється вибір другого критерію [3, с. 57].

З урахуванням сучасних наукових надбань компетентність спеціаліста у своїй галузі розуміється як інтегральна здібність зрілої особистості керівника будувати свій поступальний професійний розвиток з постійним ускладненням завдань і зростанням рівнів досягнень. Це найбільш повно мобілізує внутрішні ресурси лікаря щодо їх оптимальної реалізації в конкретних умовах діяльності.

Аналітично-проективний критерій відображає належну спрямованість особистості на постійне професійне самовдосконалення, основи якого закладаються у вищі, водночас виконуючи моніторингові та коригувальні завдання в процесі професійної підготовки.

Отже, структурування навчального змісту дисциплін з медичної освіти розглядається нами з інтегративних позицій, що зумовлені особливістю професійних вимог до майбутнього лікаря – керівника, який має в процесі освоєння навчального змісту отримати науково обґрунтований, кваліфіковано скоригований досвід, що угоджується з цільовим призначенням вивчення названих дисциплін [4, с. 130].

Широкий спектр знань і умінь майбутнього фахівця вимагає від викладача реалізації гнучкої моделі вивчення навчальної дисципліни, що враховує окреслені вище рівні конкретизації змісту навчального матеріалу в процесі професійної підготовки лікаря і дозволяє оптимально поєднати в ході навчання формування як об'єктивного, так і суб'єктивного підґрунтя майстерності на науково обґрунтованих дидактичних засадах.

На основі визначених дидактичних засад нами було розроблено технологію структурування змісту навчального матеріалу дисциплін медичного спрямування, що систематизує і впорядковує етапи його здійснення, підвищуючи міру керованості процесом вивчення цих дисциплін.

Список використаних джерел:

1. Андрощук І. (2011). Фрейм як спосіб візуалізації навчальної інформації. Молодь і ринок №6 (77), 78-84.
2. Болубаш, Я. Я. (1997). Організація навчального процесу у вищих закладах освіти : [навч. посіб. для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти] К. : КОМПАС.
3. Голованова І. А. Удосконалення методики тестового оцінювання навчальних досягнень студентів у сучасній вищій школі / І. А. Голованова, М. М. Товстяк, В. П. Лисак // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 22 березня 2018 р. – Полтава, 2018. – С. 56–58.
4. Товстяк М. М. Управлінський менеджмент у сучасній медицині / М. М. Товстяк // Полтавські дні громадського здоров'я : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 24-25 травня 2018 р. – Полтава, 2018. – С. 129–132.

Третякова А.С. стар.лабор.кафедри педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П. Л. Шупика; методист.

МЕТОДОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ В СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Сучасна система безперервного професійного розвитку лікарів вочевидь потребує комплексного підходу до укомплектування методологічного забезпечення освітнього процесу. Підходи до його реалізації, що передбачають поглиблення певного рівня знань, умінь і навичок фахівця у межах вузькоспеціалізованої професійної галузі, потребують розширення. Новий час вимагає нового змісту професійної компетентності, що включає здатність до саморозвитку, вибудовування індивідуальної траєкторії професійного і життєвого зростання, ефективної комунікації, самостійного і відповідального прийняття рішень. Ці вимоги обумовлюють необхідність розробки і впровадження нових технологій в освітній процес системи безперервного професійного розвитку (БПР) лікарів як складової частини освіти дорослих. Варто зазначити, що на сьогоднішній день не існує цілісної структурованої методології формування компетентностей у системі БПР лікарів. Саме тому постає необхідність у подальшому вивченні та побудові методології підготовки лікарів в системі БПР.

28 березня 2018 року уряд прийняв Постанову № 302 «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я. Цей документ визначає БПР лікарів як безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття ними вищої освіти у сфері охорони здоров'я та післядипломної освіти в інтернаті, що дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності відповідно до потреб сфери охорони здоров'я та триває протягом усього періоду професійної діяльності [3, с. 1].

Система БПР включає періоди підвищення кваліфікації фахівців та підготовки у лікарській резидентурі, аспірантурі, докторантурі, на циклах спеціалізації, тематичного удосконалення, курсах інформації та стажування після отримання (підтвердження) медичним або фармацевтичним працівником відповідної кваліфікації, а також професійну самоосвіту [3, с. 2].

За цілями, які ставляться та реалізуються в системі безперервної освіти дорослих, її умовно можна поділити на три складові:

Перша складова системи безперервної освіти – додаткова професійна освіта, спрямована на формування професійної основи кадрового потенціалу сучасної високотехнологічної економіки, зокрема в медичній сфері.

Друга – забезпечує різноманітним групам населення можливість адаптуватися до мінливих умов життя.

Третя складова забезпечує задоволення різних індивідуальних потреб громадян, наприклад, мовну підготовку, отримання психологічних, культурологічних та інших знань [1, с. 18].

До формалізованих структур додаткової професійної освіти дотичні різні неформальні (тренінгові групи, підготовка та перепідготовка на підприємстві) Також до цієї системи приєднується відкрита освіта у різних її формах: участь у фахових нарадах, семінарах, науково-практичних конференціях, симпозиумах, з'їздах, виставках, в симуляційних тренінгах, майстер-класах, курсах з оволодіння практичними навчаннями, а також дистанційне навчання [3, с. 2].

Дистанційне навчання є однією з розповсюджених технологій, яка давно практикується у різних країнах світу вже чимало років. В медицині широкого поширення набуло навчання через медичні журнали, підручники, лекції он-лайн. Використання сучасних інформаційних технологій дозволяє підняти процес навчання на якісно новий рівень. В результаті відбувається переорієнтація традиційного навчання, де змінюється роль слухача: тобто зроблений акцент на активність, самостійність слухачів, здатність адаптуватися до мінливих умов професійної діяльності. В зв'язку з впровадженням дистанційної освіти необхідно змінити методи роботи викладача, відносно побудови ним освітнього процесу. Таким чином, дистанційна освіта розширює та оновлює роль викладача, який має координувати пізнавальний процес, посприяючи вдосконалювати курси що викладаються, підвищувати творчу активність слухачів.

Одним із першочергових завдань симуляційного методу підготовки у системі безперервного професійного розвитку є забезпечення готовності слухача до здійснення професійної діяльності відповідно до кваліфікаційних вимог, що висуваються до лікаря. Формою проведення симуляційних курсів є самостійна робота під контролем викладача та за допомогою навчально-методичного супроводу з використанням інтерактивних технічних засобів. Сучасний рівень розвитку технологій та методології симуляційного навчання, дозволили ввести в навчання лікаря новий вид практичної підготовки та об'єктивної оцінки рівня практичних знань і вмінь – симуляційний тренінг – реалістичне моделювання сценаріїв критичних станів, різних медичних маніпуляцій. Тренінг – це один з провідних активних методів навчання, оскільки виконує цілий ряд завдань, таких як аналіз ситуації, отримання нових знань і миттєве застосування їх на практиці, розвиток творчого потенціалу і вмінь працювати в групі.

Існує особлива класифікація методів роботи на тренінгу:

- кейс (проблемна ситуація, що вимагає відповіді і знаходження рішення);
- ділові ігри (імітація професійної діяльності);
- рольові ігри (виконання певних ролей з метою опрацювання певної ситуації);
- групові дискусії (спільне обговорення та аналіз проблемної ситуації);
- мозковий штурм (висловлювання якомога більшого числа ідей з приводу проблемної ситуації і вибір кращого)

Тренінг як унікальна система психологічного конструювання, оновлення і навіть переродження людей і груп сприяє високопродуктивному виконанню цілей і завдань у різних організаціях. І тому сьогодні використання тренінгів усе більше поширюється в багатьох професійних галузях діяльності людини. У суспільстві зростає потреба в тренінгах, особливо у сферах, де діяльність людини пов'язана з ризиком, напруженістю, великими психічними і фізичними навантаженнями, високим рівнем відповідальності.

Механізми впливу симуляційного тренінгу на людину і групу безпосередньо пов'язані з такими процесами і явищами, як трансляція, психологічна трансформація, прогрес, маніпуляція. Люди часто використовують маніпуляцію для блага. Наприклад, для лікування людей, виховання та соціалізації членів суспільства. Тому залежно від цілей, засобів, які використовуються, та кінцевих результатів слід розрізняти маніпуляції прогресивні (конструктивні) та регресивні (деструктивні). Одними з головних ознак, що відрізняють прогресивні маніпуляції від регресивних і психологічній і педагогічній практиці є: 1) неспричинення будь-якої шкоди людині – принцип «не нашкодь»; 2) добровільність, тобто свідоме участь людини в різних заходах, які можуть містити маніпулятивні дії; 3) зумовлювання особистісного або групового розвитку і прогресу в будь-якій сфері [2, с. 279].

Розвиток потенціалу групи досягається за рахунок поступового наділення її учасників більшою відповідальністю, оскільки це сприяє переведенню уваги з тренера, а також згуртує команду, в яку учасники можуть робити свій внесок у вигляді власної обізнаності та досвіду. Важливо пам'ятати, що учасники мають відшукати свою роль у групі і навчитися працювати разом перед тим, як успішно виконувати масштабні завдання [4, с. 26]. Насправді, часто буває нелегко заохотити учасників до активної участі в груповій роботі. У всіх є певний досвід невдалої групової співпраці, але з часом учасники знаходять своє місце в групі, ближче налагоджують знайомство з колегами, знають, що очікувати від тренера, а також адаптуються до ситуації, що склалася. Згідно з постулатами теорії групової динаміки кожна група проходить через різні етапи розвитку. Найпоширенішою є модель, створена Брюсом Такманом у 1970-х роках. Модель Такмана адаптовано з урахуванням ідей, висвітлених у працях Петера

Веллхюера, а також особистого досвіду тренерів у процесі застосування цієї моделі на практиці. Згідно вищезазначеної моделі група проходить п'ять етапів розвитку: формування – орієнтація; штурмування – боротьба за статус і сфери впливу, нормалізація – встановлення процедур і відносин; виконання – ефективна команда робота; закриття – завершальний етап [4, с. 27]. Четвертий етап являє собою найвищу сходинку на яку може сягнути група. Учасники пишуться тим, що належать до цієї групи, щиро переконані, що немає занадто складних завдань для них, а взаємодія побудована на цілковитій довірі та відкритості. З об'єктивних позицій така група є ще й високопродуктивною. Більшість груп не доходять до п'ятого етапу розвитку, адже для цього потрібна сильна мотивація, спільні цілі, серйозний емоційний внесок і міцна відданість з боку учасників.

Очевидно, що найбільш ефективним підходом до формування компетенцій є комплексне використання інтерактивних методів навчання дорослих. Це навчання через рефлексію власних дій.

Таким чином, потенціал використання методології у системі БГІР полягає у можливості моделювання професійної діяльності лікаря в безпечних умовах, активізації його ролі у навчальному процесі. Вони надають можливість не тільки відпрацювати на практиці необхідні вмінь, а й виробити значимі для професійної діяльності особистісні якості. Така підготовка відповідає вимогам сучасних освітніх стандартів, дозволяючи готувати фахівця, що володіє готовністю до реалізації професійної діяльності в поєднанні із задоволенням індивідуальних потреб особистості. Важливо відзначити, що використання комплексу інтерактивних методів навчання позитивно сприяється слухачами і високо оцінюється ними, як засіб, що підвищує мотивацію навчання і розширює їх особистісний і професійний потенціал.

Література:

1. Дидактичні технології викладання питань репродуктивного здоров'я / Ю. В. Вороненко та інші: навчально-методичний посібник. - К.: Книга-плюс, 2011. – 192 с.
2. Лефтеров В. О. Теорія прогресивної трансакційної маніпуляції у тренінгу. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2010. Вип. 7. С. 275-284 [Електронний ресурс]. <http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/ProblemsOfExtremeAndCrisisPsychology/vol7/033.pdf> (дата звернення 01.02.2019).
3. Положення про систему безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я, затверджено постановою КМУ № 302 від 28.03.2018 [Електронний ресурс]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-2018-%D0%BF> (дата звернення 01.02.2019).
4. Томс Урдає Посібник для фахівців з навчання дорослих: науково-популярне видання. 84 с. [Електронний ресурс]. http://www.dvz-international.org.ua/fileadmin/files/eastern-neighbors/Ukraine_pics/Publications/Adult_Education_for_professionals.pdf (дата звернення 01.02.2019).

Впровадження в навчальний процес елементів ділової гри при вивченні фармакології.

В.А. Туманов¹
Н.М. Волошина¹
К.С. Марченко-Толста¹
Д.С. Волошина²

¹ПВНЗ «Київський медичний Університет»

²НМАПО імені П.Л. Шупика

У сучасному світі навчальний процес в університетах постійно удосконалюється, змінюється методика і технології формування майбутніх спеціалістів [1, с.112]. Дійсно, складові навчального процесу потребують постійної творчої роботи, вчорашній успіх – не гарантує подальших досягнень. Перехід вищих навчальних закладів освіти на підготовку магістрів також потребує корекції і змін навчального процесу. Насамперед для цього потрібна інноваційна розробка стратегії і методики для впровадження в навчальний процес нових знань і технологій. Проте інновації це не самоціль, інновації це те, що підвищує якість підготовки майбутніх магістрів, а в цілому сприяє зростанню ефективності медичної допомоги населенню.

Відомо, що мотивація студента до навчання – найважливіший чинник успішності навчального процесу. Проте, не всі студенти, які проходять навчання на кафедрі фармакології мотивовані до вивчення фармакології. У них ще не має чіткого розуміння яким чином вони будуть застосовувати свої знання у майбутньому.

Тому ми пропонуємо впровадити в навчальний процес елементи ділової гри з практично – орієнтованою спрямованістю, під час якої студенти матимуть змогу відчутти себе в екстремальних умовах вже відповідальними за прийняття самостійних рішень [2, с. 65].

З цією метою, вважаємо за доцільне запропонувати проведення практичних занять в ігровій формі, поділивши студентів на дві групи, студенти однієї групи вирішують фармакологічну задачу, визначають патологічний стан, а студенти другої – пропонують